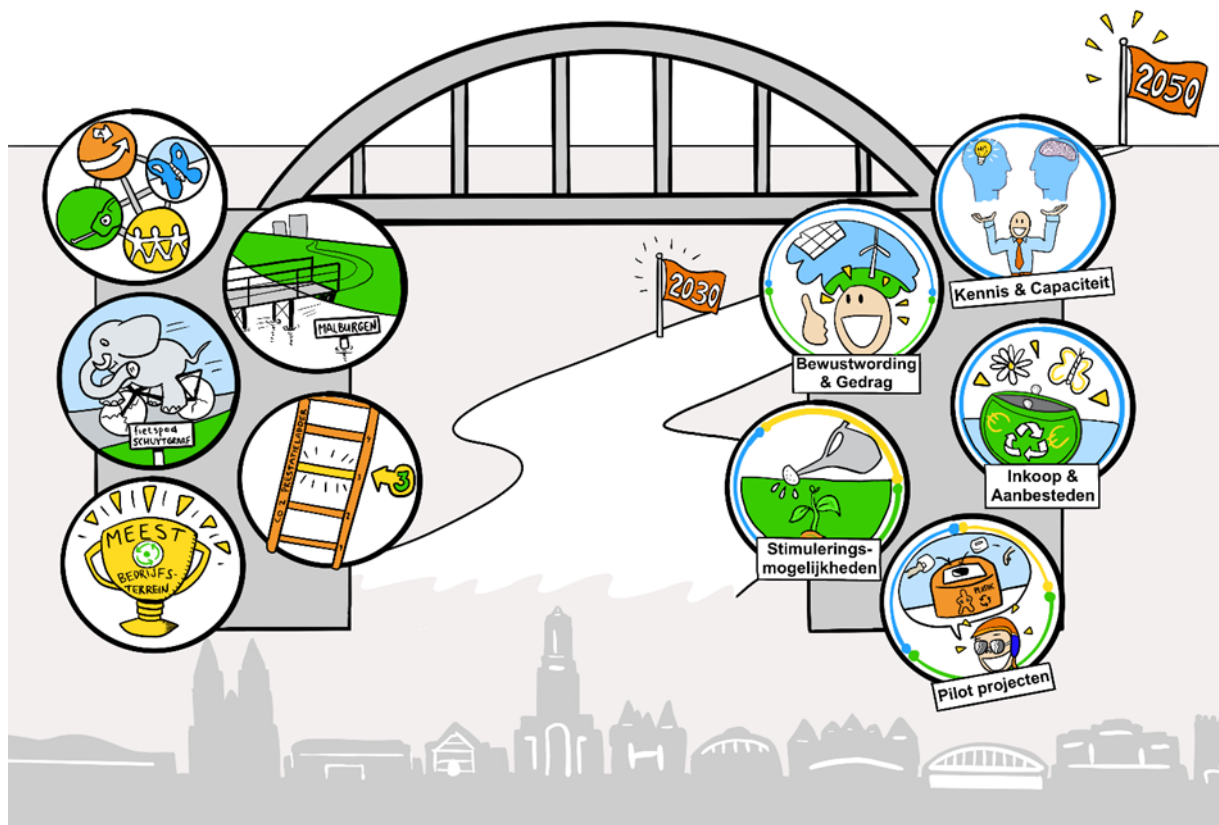

Uitvoeringsprogramma circulaire economie Arnhem 2022-2023

1. Inleiding	p. 2
1.1. Aanleiding voor dit uitvoeringsprogramma	
1.2. Wat is een circulair Arnhem?	
1.3. Onze hoofddoelen met circulaire economie	
1.4. Leeswijzer	
2. Wat gaan we doen?	p. 5
2.1. Het stimuleren van initiatieven van ondernemers en andere partijen	
2.2. Huishoudelijke grondstofstromen en het verminderen van afval	
2.3. Circulair inkopen en aanbesteden	
2.4. Circulaire stadsontwikkeling	
3. Randvoorwaarden: monitoren, kennis delen en bewustwording	p. 14
3.1. Nulmeting en monitoringsmethode	
3.2. Interne kennisdeling en bewustwording	
3.3. Externe kennisdeling en bewustwording	
3.4. Regionale samenwerking	
4. Financiële verantwoording	p. 19
4.1. Verantwoording huidig budget	
4.2. Beperkingen financiering klimaatfonds	
5. Samenwerking met partners	

1. Inleiding

1.1. Aanleiding voor dit uitvoeringsprogramma

Tijdens de politieke avond van 7 juli 2021 is de visie 'Circulaire Economie Arnhem' en het bijhorende plan van aanpak (PvA) 'Op Weg Naar Een Circulair Arnhem' vastgesteld door de Arnhemse gemeenteraad. Daarbij is toegezegd om eind van 2021 met een uitvoeringsprogramma te komen waarin we laten zien hoe we de komende twee jaar aan de slag gaan met het dichterbij brengen van een circulaire economie. Dit uitvoeringsprogramma ligt nu voor u. Het betreft een concrete invulling van de visie en het PvA waarin de acties verder zijn uitgewerkt en is aangegeven waar de verantwoordelijkheid ligt voor het uitvoeren van de acties. Tot slot geeft dit uitvoeringsprogramma een financiële verantwoording van de plannen, waarbij speciale aandacht is voor de besteding van de 100.000 euro uit het klimaatfonds, dat de Arnhemse gemeenteraad heeft vrijgemaakt voor circulaire economie.

Naast een concretisering biedt dit uitvoeringsprogramma ook de basis voor het evaluatiemoment, zoals opgenomen in de visie Circulaire Economie Arnhem. In deze evaluatie beoordelen we eind 2023 hoe we de acties uit dit uitvoeringsprogramma hebben ingevuld en hoe we er op dat moment voorstaan in het grote plaatje richting een volledig circulair Arnhem in 2050. Op basis van de evaluatie wordt een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld voor 2024 en verder.

1.2. Wat is een Circulair Arnhem?

In de visie Circulaire Economie Arnhem is al uitgebreid beschreven op basis waarvan de Arnhemse visie tot stand is gekomen en wat de gedachte achter het beleid is. In deze paragraaf geven we een korte samenvatting van wat een circulaire economie nu eigenlijk inhoudt, wat de Arnhemse doelen zijn en hoe zich dit verhoudt tot de duurzame ontwikkelingsdoelen (ook wel Sustainable Development Goals - SDG's) van de Verenigde Naties.

Laten we beginnen bij de basis: wat is een circulaire economie? Simpel gezegd: een circulaire economie is een ideaalbeeld van een economisch systeem (of samenleving) waarin we veel minder grondstoffen, materialen en producten gebruiken en de grondstoffen die we tóch nodig hebben, op een veel duurzamere manier gebruiken. Dit doen we bijvoorbeeld door producten en materialen keer op keer her te gebruiken of door meer natuurlijke materialen toe te passen. In een perfecte circulaire economie is er eigenlijk geen afval meer.

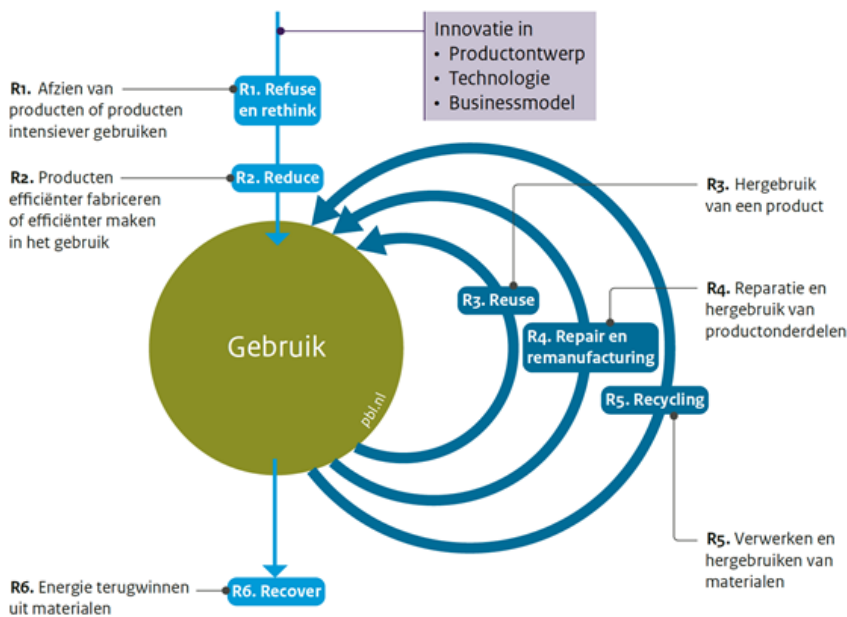
Het overkoepelende doel van een circulaire economie is het bereiken van een meer duurzame wereld of, zoals we het in de visie Circulaire Economie Arnhem hebben verwoord, 'het verbinden van economische, sociale en ecologische waarden'. Circulaire economie is hierbij een middel om deze betere wereld dichterbij te brengen, door veel verstandiger om te gaan met de materialen en grondstoffen die we gebruiken.

De noodzaak voor deze omslag is heel groot. Veel mensen denken bij duurzaamheid vooral aan de energietransitie, die ervoor moet zorgen dat we veel minder broeikasgassen gaan uitstoten. Echter komt het grootste deel van de broeikasgassen (zoals CO₂) die wij als mens uitstoten voort uit het winnen, vervoeren en verwerken van grondstoffen tot producten. Dit geldt eigenlijk voor alle producten die je om je heen ziet, zoals wegen, huizen, mobiele telefoons en het eten op je bord.

De recente klimaatrapporten van het IPCC (het klimaatpanel van de Verenigde Naties) laten zien dat we veel meer moeten doen om dit probleem aan te pakken. Daarnaast zorgt onze gigantische behoefte aan materialen tot wereldwijde vernietiging van natuurgebieden, toenemende vervuiling en uitputting van een aantal belangrijke grondstoffen. Circulaire economie is één van de antwoorden op deze problemen.

Met circulariteit gaan we onze economie, en eigenlijk de gehele samenleving, meer organiseren in kringlopen. Je zou het dus ook een kringlooeconomie kunnen noemen. Hiermee gaat de economie meer lijken op een natuurlijk ecosysteem, waarin alle 'afval'stoffen weer grondstoffen zijn voor iets nieuws. Het principe van de circulaire economie is goed uit te leggen aan de hand van de zogenaamde 'R-ladder' (zie afbeelding 1). Deze afbeelding zit vol Engelse termen, maar het principe is eigenlijk heel simpel: Minder spullen en materialen gebruiken (R1), minder verspillen (R2) en meer hergebruiken, repareren en recyclen (R3 t/m R5). In het uiterste geval kunnen afvalstoffen worden verbrand om energie uit op te wekken, maar in een perfecte circulaire economie gebeurt dit eigenlijk niet meer. De R-ladder is dus een hiërarchisch systeem, dat betekent dat R1 beter is dan R2, R2 beter dan R3 enzovoorts. De reden hiervoor is dat hoe minder industriële bewerking er hoeft plaats te vinden, hoe beter het is. Voor recycling van bijvoorbeeld plastic (R5), moet dit plastic nog omgesmolten worden, terwijl als je plastic direct hergebruikt (R3) dit niet hoeft te gebeuren en er dus geen energie nodig is. Dit spaart het milieu.

R-ladder met strategieën van circulariteit

Afbeelding 1 - de R-ladder van circulariteit – Planbureau voor de Leefomgeving

1.3. Onze hoofddoelen met circulaire economie

Om dit ideaal van de circulaire economie dichterbij te brengen volgt Arnhem de ambities van het Rijk en de provincie Gelderland om in 2050 volledig circulair te zijn. In Arnhem zien we de transitie naar een circulaire economie echter als een brede transitie, in samenhang met andere doelen op gebied van duurzaamheid en economie. Hierbij komen we weer terug op onze focus op het 'verbinden van de economische, sociale en ecologische waarden'.

Om deze woorden te concretiseren hebben we in de 'Visie Circulaire Economie Arnhem' de volgende ambities vastgesteld:

1. Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijven in innovatie en circulariteit;
2. Het reduceren van gebruik van nieuwe grondstoffen (verlengen van de levensduur, efficiënt en duurzaam grondstoffenverbruik, grondstoffen opnieuw te gebruiken en grondstoffen te recycleren);
3. Het creëren van extra werkgelegenheid;
4. Vanzelfsprekend geeft de gemeente hierbij zelf het goede voorbeeld bij inkoop en aanbestedingen.

Het is voor Arnhem dus nadrukkelijk van belang dat er niet alleen maar gekeken wordt naar het milieuaspect van circulariteit, maar dat ook sociale en economische waarden moeten worden meegenomen. Dit is ook in lijn met de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals – SDG's) van de Verenigde Naties. De SDG's zijn de zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030.

Ook de Nederlandse regering heeft zich aan de SDG's gecommitteerd. Zonder inzet van de gemeenten is het niet mogelijk om die doelen te behalen, zoals de VNG¹ schrijft op haar website². Veel activiteiten die de gemeente al doet dragen direct of indirect bij aan een of meerdere SDG's.

De SDG's zijn ook een middel om meetbaar te maken hoe goed we het doen en waar verbetering nodig is. Daarnaast is het een herkenbaar middel dat handig gebruikt kan worden in de weg naar meer bewustwording.

Als we kijken naar de Arnhemse doelen voor de circulaire economie zien we dat er een directe link te maken is naar veel SDG's. Waar deze directe link zit laten we zien in onderstaande tabel.

SDG's volgens de Verenigde Naties

¹ Vereniging Nederlandse Gemeenten

² <https://vng.nl/artikelen/over-gemeenten-4-global-goals>

Ambitie Arnhem Circulair	Sustainable Development Goal
1. Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijven in innovatie en circulariteit	SDG 8: Eerlijk werk en economische groei SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie SDG 13: Klimaatactie SDG 17: Partnerschappen om doelstellingen te bereiken
2. Het reduceren van gebruik van nieuwe grondstoffen (verlengen van de levensduur, efficiënt en duurzaam grondstoffenverbruik, grondstoffen opnieuw te gebruiken en grondstoffen te recyclen);	SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie SDG 13: Klimaatactie SDG 14: Leven in het water SDG 15: Leven op het land
3. Het creëren van extra werkgelegenheid;	SDG 1: Geen armoede SDG 8: Eerlijk werk en economische groei
4. Vanzelfsprekend geeft de gemeente hierbij zelf het goede voorbeeld bij inkoop en aanbestedingen.	SDG 16: Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten SDG 17: Partnerschappen om doelstellingen te bereiken

De link tussen de Arnhemse circulaire doelen en de SDG's

Om deze ambities te bereiken, zijn in de 'Visie Circulaire Economie Arnhem' ook vier speerpunten benoemd:

Speerpunt 1: Bedrijven stimuleren en faciliteren

Speerpunt 2: Het verminderen van restafval

Speerpunt 3: Inkoopkracht/het goede voorbeeld geven

Speerpunt 4: Ontwikkeling van de stad

Dit de acties uit dit uitvoeringsprogramma zijn opgebouwd aan de hand van deze speerpunten.

1.1. Leeswijzer

In dit uitvoeringsprogramma wordt beschreven welke concrete acties er de komende 2 jaar op stapel staan om de gemeente Arnhem een stapje dichterbij een circulaire toekomst te brengen.

In hoofdstuk 2 wordt beschreven welke acties we gaan ondernemen op de vier speerpunten, namelijk bedrijven stimuleren en faciliteren (2.1), het verminderen van restafval (2.2), het verduurzamen van de inkoop (2.3) en het ontwikkelen van de stad (2.4).

In hoofdstuk 3 beschrijven we de randvoorwaarden voor het goed uitvoeren en monitoren van deze acties, onderverdeeld in monitoring (3.1), interne en externe kennisdeling (3.2 en 3.3) en regionale samenwerking (3.4).

Een financiële verantwoording is te vinden in hoofdstuk 4. Tot slot worden in hoofdstuk 5 de partners genoemd die betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van dit uitvoeringsprogramma.

2. Wat gaan we doen?

Dit hoofdstuk is opgebouwd aan de hand van de vier speerpunten die genoemd zijn in paragraaf 1.3. Onder ieder speerpunt is aan de hand van tabellen een aantal acties beschreven met daarbij een toelichting, stand van zaken, beoogd resultaat, interne borging, een tijdsplanning en de relatie tot de Arnhemse ambities. De interne borging verwijst hierbij naar welk programma of cluster binnen de gemeente verantwoordelijk is voor de uitvoering. Omdat er in dit uitvoeringsprogramma een iets andere indeling is gekozen dan die van de acties uit het plan van aanpak 'Op weg naar een Circulair Arnhem', is er ook een kolom toegevoegd waarin wordt aangegeven van welke actie uit het plan van aanpak dit een uitwerking is. Niet alle acties die genoemd zijn in dit uitvoeringsprogramma hebben een directe link met het plan van aanpak. Een toevoeging op de visie en het plan van aanpak is het onderwerp voedselverspilling, waar momenteel een aantal interessante initiatieven in ontwikkelen zijn waar we vanuit het programma circulaire economie ondersteuning aan kunnen geven.

Verder is het nog van belang te benadrukken dat dit uitvoeringsprogramma focust op acties waar wij als gemeente een rol in hebben. Het gaat dus niet om activiteiten die primair getrokken worden door partijen uit de stad. Ook ligt de focus van dit uitvoeringsprogramma op de acties waar we de komende tijd aan werken en niet op de tot nu toe bereikte resultaten. Uiteraard is er in Arnhem en de regio al veel gebeurd op gebied van circulaire economie, maar om dit uitvoeringsprogramma beknopt te houden en niet in herhaling te vallen ten opzichte van de visie en het plan van aanpak leggen we hier niet de nadruk op. Wel geven we per actie de stand van zaken weer.

2.1. Het stimuleren en faciliteren van initiatieven van ondernemers en andere partijen

In de transitie naar een circulaire economie zijn er tal van initiatieven in de stad die al worden uitgevoerd door bedrijven, stichtingen of burgers. Denk aan de circulaire initiatieven in wijken, zoals het spijkerkwartier, aan de vele circulaire bedrijven die Arnhem rijk is, of aan de prachtige dingen die er gebeuren op gebied van duurzame en circulaire mode. Als gemeente willen wij graag meer dan deze initiatieven toejuichen. We willen ze actief stimuleren en faciliteren.

Voor de komende twee jaar hebben we een aantal acties en initiatieven in de planning staan. Om de leesbaarheid te vergroten hebben we deze acties onderverdeeld in twee onderdelen:

1. financiering en ondersteuning van circulaire initiatieven en;
2. initiatieven in mode en design.

2.1.1. Financiering en ondersteuning circulaire initiatieven

Bedrijven en stichtingen hebben een sleutelrol in de nieuwe economie, waarbij het bijvoorbeeld gaat over anders produceren of op andere manieren met afvalstromen omgaan. Dit leidt tot innovaties, (nieuwe) werkgelegenheid, andere producten en nieuwe manieren van afname (bijvoorbeeld lease of huur van producten i.p.v. eigendom). Als gemeente moeten we bedrijven faciliteren en stimuleren om hierin de (eerste) stappen te gaan zetten.

Dit doen we door meer en regelmatig contact te hebben met partijen in de stad die met circulariteit bezig zijn en door een subsidieregeling in het leven te roepen voor circulaire initiatieven. Deze en meer acties staan beschreven in de tabel op de volgende 2 pagina's.

Het stimuleren en faciliteren van initiatieven

§ 2.1.1. Financiering en ondersteuning circulaire initiatieven

Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne borging	Bijdrage aan ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Meer bedrijven en andere organisaties ondersteunen bij circulair verduurzamen. Wegnemen barrières en zichtbaar aanspreekpunt zijn.	Met de komst van een bestuursadviseur circulaire economie is er een aanspreekpunt bij de gemeente gekomen.	Het op jaarlijkse basis voeren van gesprekken met minimaal 15 koplopers op gebied van circulariteit en het bundelen van bestaande kennis over problemen die duurzame ondernemers ervaren. Hier actief beleid op voeren.	Continue proces.	Programma vitale economie	1, 2 en 3	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden onderzoeken
Het creëren van een subsidieregeling voor circulaire initiatieven van ondernemers, stichtingen en burgers.	Budget uit klimaatfonds is gereserveerd door gemeenteraad: 100.000 euro en eerste initiatieven worden onderzocht.	Het cofinancieren van circa 10 circulaire projecten die concrete klimaatwinst opleveren. Bereiken van vliegwieleffect met cofinanciering.	Q1 of Q2 2022.	Programma vitale economie	1, 2 en 3	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden onderzoeken
Ondersteunen regionale verspillingshub Amhem-Renkum.	Stichting voedsel surplus heeft een businessplan gemaakt. Er is een presentatie geweest voor de betrokken wethouders vanuit Amhem & Renkum in december 2021.	Realisatie verspillingshub Amhem-Renkum op het terrein van Pro Persona in Wolfheze. Na drie jaar kan dit naar schatting een CO2-reductie van 900 ton per jaar opleveren door het herdistribueren van voedsel uit de regio voor 350.000 maaltijden. Er wordt hierbij samenwerking gezocht met de voedselbank.	Programma Vitale Economie / Stadslandbouw en lokaal voedsel. Uitvoering wordt gedaan door Stichting Voedselsurplus.	Start begin 2022.	1 en 2	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden onderzoeken
Verkenning opzetten prijsvraag circulaire economie.	Momenteel ondersteunt de Gemeente Amhem de Groene Vos in het uitreiken van de Dirk Zeldenrust prijs, o.a. door het verzorgen van een locatie en faciliteiten. Circulaire economie en duurzaamheid is de inhoudelijke focus van deze prijs.	We participeren in de evaluatie van de Dirk Zeldenrustprijs in 2022. Op basis hiervan ontwikkelen we een aanpak voor een voortzetting van de Dirk Zeldenrustprijs en/of een aparte prijs voor circulaire economie.	2022.	Programma vitale economie.	1 en 2	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden onderzoeken
Onderzoeken haalbaarheid van het opzetten van een circulaire campus/ambachtscentrum op gebied van interieur en/of bouwmaterialen.	De gemeente voert momenteel verkennende gesprekken met mogelijke partners.	We ontwikkelen een concreet plan met partners in de stad en bouwen een energieke coalitie. Vervolgens wordt dit plan, wanneer het haalbaar blijkt, uitgerold. Hierbij worden ook werkplekken gecreëerd voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.	Het wordt ontwikkeld eerste helft 2022 Mogelijke start uitrol: tweede helft 2022 tot begin 2023.	Programma vitale economie.	1, 2 en 3	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden. § 6.4. de Stad

(vervolg op volgende pagina)

Het stimuleren en faciliteren van initiatieven

§ 2.1.1. Financiering en ondersteuning circulaire initiatieven

Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne borging	Bijdrage aan ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Prijsvraag duurzame evenementen.	Duurzaamheid is een onderdeel van het nieuwe festivalbeleid en in 2019 is er al een eerste prijsvraag voor duurzame evenementen geweest.	Gemeente Amhem schrijft een 2 ^e prijsvraag uit voor organisatoren van Amhemse evenementen die concrete plannen hebben om deze te verduurzamen. Circulariteit is hier een onderdeel van.	Inzendingen zijn inmiddels gesloten. Prijsuitreiking moet nog plaatsvinden.	Programma Vitale Economie en Programma Energie en Klimaat	1 en 2	Toevoeging op PvA
Verkenning kansen en mogelijkheden m.b.t. circulariteit in de horeca in samenwerking met Koninklijke Horeca Nederland (KHN) - afdeling Amhem	N.v.t.	Verspilling reduceren in horeca. Eerste stap is het voeren van het gesprek met ondernemers hierover.	2022.	Programma Vitale Economie.	1 en 2	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden onderzoeken

2.1.2. Mode en design

Arnhem is een innovatieve modestad waarin volop wordt gewerkt aan duurzaam en circulair ontwerp. De gemeente Arnhem participeert actief in de verschillende modeconsortia en energieke coalities die er zijn, zoals Modepartners - 025³ en GIST⁴. Om Arnhem nog steviger neer te zetten als duurzame mode en designstad gaan we aan de slag met een aantal acties:

§ 2.1.2. Mode en Design						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne borging	Bijdrage aan ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Versterken regionaal mode-ecosysteem op gebied van duurzaamheid en circulair in samenwerking met Modepartners - 025 en GIST. Dit meer positioneren als energieke coalitie.	De modepartners hebben al een strategie bepaald voor de komende jaren, ondersteund door de gemeente Arnhem. Deze is in juni 2021 gepresenteerd. Inmiddels is er een projectleider aangesteld die met een uitvoeringsprogramma bezig is.	Meerjarig uitvoeringsprogramma Modepartners 025 is gereed. Rol en bijdrage gemeente is hiermee ook helder.	Begin 2022	Programma Cultuur en vitale economie (in samenwerking met Modepartners 025).	1	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden. (specifieke acties op mode zijn een toevoeging).
Participeren in HORIZON project Engage4Bio, in samenwerking met o.a. Wageningen University & Research.	De gemeente Arnhem heeft meegewerkt aan het indienen van het voorstel.	Doel is versterking van een circulaire, duurzame bio-economie en duurzame regionale ontwikkeling en het vergroten van bewustwording op dit gebied.	Begin 2022 wordt bekend of de aanvraag wordt gehonoreerd en het project kan doorgaan.	Programma Cultuur en vitale economie (in samenwerking met Modepartners 025).	1 en 2	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden. (specifieke acties op mode zijn een toevoeging).
Onderzoeken of we een living lab (innovatiecentrum) circulair ontwerp (mode en meer!) kunnen en willen opzetten in Arnhem. Hierbij betrekken we de Arnhemse en regionale partners.	Eerste verkennende gesprekken vinden eind 2021 plaats met regionale partners.	Een afgerond onderzoek waarin we concluderen of we een dergelijk living lab gaan opzetten. Hierop volgt een plan van aanpak	Eerste helft 2022 wordt de verkenning gedaan. Tweede helft van 2022 plan van aanpak en mogelijke uitrol.	Programma Cultuur en Vitale Economie	1 en 2	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden. (specifieke acties op mode zijn een toevoeging).
Participeren in haalbaarheidsonderzoek vezelcampus op IPKW, dat een innovatieve kenniscampus op het gebied van het toepassen van natuurvezels moet worden.	Haalbaarheidsonderzoek wordt momenteel uitgevoerd. De gemeente participeert hier in, net als de provincie Gelderland.	Een afgerond haalbaarheidsonderzoek	2022.	Programma vitale economie.	1	§ 6.2. Stimuleringsmogelijkheden

³ Bestaande uit ArtEZ University of the Arts, Fashion + Design Festival Arnhem (FDFA), Museum Arnhem, Stichting Sonsbeek & State of Fashion en Rijn IJssel.

⁴ Bestaande uit de WUR, Kiemt, ArtEZ en het bedrijfsleven

2.2. Huishoudelijke grondstofstromen en het verminderen van afval

In een 100 % circulaire economie bestaat afval eigenlijk niet meer, vrijwel alle materialen en producten worden constant hergebruikt en gerecycled. Restafval dat de verbrandingsoven ingaat is dan ook verleden tijd. Om te werken aan een Nederland zonder huishoudelijk (rest)afval is landelijk het programma VANG⁵ opgesteld. De landelijke VANG-norm restafval per inwoner per jaar in 2020 was 100 kg. In Arnhem zaten we in 2019 op 201 kg. De gemeente Arnhem streeft ernaar dat we in 2026 op 10 % afvalvermindering zitten ten opzichte van 2019, zoals voorgesteld in de Afvalkoers 2022-2026. Hiermee worden de gemeentelijke ambities dus bijgesteld. Om toch te blijven werken aan een Arnhem zonder restafval zijn onderstaande acties gedefinieerd. Deze acties zijn verder toegelicht en uitgewerkt in de afvalkoers Arnhem 2022-2026.

§ 2.2. Huishoudelijke grondstofstromen en afval						
Huishoudelijke grondstofstromen en afval						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd Resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Ontwikkelen van gedragsaanpak afval waarbij een focus ligt op een schone woonomgeving en het verbeteren van de afvalscheiding door preventie, bewustwording burgerparticipatie.	in 2019 zaten we op 202 kg per inwoner per jaar.	Het opleveren van de afvalkoers 2022 tot 2026, dat tot gevolg heeft dat we het restafval verminderen met 10 % in 2026 t.o.v. 2019.	De koers is gereed begin 2022. Doelstellingen gehaald in 2026.	Cluster Openbare Ruimte (beheer).	2	§ 6.5. De afvalloze gemeente
Zichtbaar maken en faciliteren van initiatieven in de samenleving.	n.v.t. (nieuw initiatief)	Het met 25 % verminderen van het aantal hotspots en het met 50 % verminderen van bijplaatsingen.	Plan gaat van start in 2022. Doelen bereikt in 2026.	Cluster Openbare Ruimte (beheer).	1	§ 6.5. De afvalloze gemeente
Verdere uitrol afvalvrije scholen, samen met Natuurcentrum Amhem.	Heeft een tijd stil gelegen vanwege covid.	Het starten van het traject 'afvalvrije school' op minimaal 8 scholen als pilot. Uiteindelijk is het doel om het op alle scholen uit te rollen.	2022 wordt de pilot uitgevoerd.	Cluster Openbare Ruimte (beheer).	2	§ 6.5. De afvalloze gemeente
Opzetten actieplan & coalitie zwerfafval met heel Amhem Schoon, Kinderwijkteams en natuurcentrum Amhem.	n.v.t. (nieuw initiatief)	Een concreet actieplan en een coalitie die aan de uitrol is begonnen.	Lancering maart 2022. Gereed eind 2022.	Cluster Openbare Ruimte (beheer).	2	§ 6.5. De afvalloze gemeente
Inzetten wijkcongiertes als informatiepunt afval en ogen & oren van de stad.	n.v.t. (nieuw initiatief)	Wijkcongiertes zijn geïntegreerd met de Schone buurtcoaches en functioneren als één aanspreekpunt op gebied van afval.	Gereed eind 2022.	Cluster Openbare Ruimte (beheer).	2	§ 6.5. De afvalloze gemeente
Verspilling reduceren in huidige wijkinitiatieven.	n.v.t. (nieuw initiatief)	Verkenning mogelijkheden binnen wijken via wijkberaad.	eind 2021/begin 2022.	Cluster Openbare Ruimte, ondersteund door Programma Vitale Economie.	2	§ 6.5. De afvalloze gemeente

⁵ VANG is een afkorting voor Van Afval Naar Grondstof

2.3. Circulair inkopen en aanbesteden (inclusief vastgoed en openbare ruimte)

Een belangrijk argument om circulair in te kopen en ook het eigen vastgoed en openbare ruimte te verduurzamen, is vanwege onze schaalgrootte en inkoopkracht. Het is ons doel om met behulp van inkoop een andere soort uitvraag te genereren waardoor de markt uitgedaagd wordt op een circulaire manier te gaan denken, werken en produceren. Ook stimuleren we hiermee bewustwording bij onze leveranciers en opdrachtnemers. In het in 2020 vastgestelde inkoopbeleid is daarom de voorwaarde opgenomen 'circulair tenzij'. Om ervaring op te doen, het goede voorbeeld te geven én om de markt in beweging te krijgen.

Het is een belangrijk argument om circulair in te kopen en zelf ons eigen vastgoed circulair te verduurzamen. Het is namelijk onmogelijk om de stad in beweging te krijgen zonder zelf het goede voorbeeld te geven!

In dit kader loopt er momenteel een interne projectgroep LSDC (lokaal, sociaal, duurzaam en circulair) inkopen en aanbesteden. Dit is een projectgroep die als doel heeft de duurzame inkoop binnen de gemeentelijke organisatie goed neer te zetten. Dit speelt op alle niveaus, van de eerste initiatieffase tot aan de uiteindelijke uitvraag en uitvoer van projecten in onze bedrijfsvoering, het vastgoed en de openbare ruimte. De meeste acties die in de tabel staan vermeld, komen dan ook voort uit deze LSDC-aanpak. Voor de volledigheid is het bestendigen van de projectgroep ook als aparte actie opgenomen.

§ 2.3. Circulair inkopen en aanbesteden						
Circulair inkopen algemeen						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd Resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Duurzame inkoop, LSDC (lokaal, sociaal, duurzaam en circulair) verder positioneren binnen de organisatie, door het creëren van intern draagvlak in alle gelederen van de organisatie en het opzetten van een tenderboard (adviesraad).	in 2021 is het PSDC project gestart. In deze projectgroep zitten experts op het gebied van inkoop en de LSDC-thema's.	Er is een structuur opgezet waardoor de LSDC thema's in alle inkoop- en aanbestedingen kunnen worden meegenomen. De projectgroep wordt uiteindelijk opgeheven en gaat op in een LSDC tenderboard die alle inkoopopdrachten beoordeeld op gebied van de LSDC-thema's. De inhoudelijke experts fungeren hierbij als ambassadeurs op hun thema richting interne opdrachtgevers en opdrachtnemers.	2022	Inkoop & Projectgroep LSDC (Tenderboard)	1, 2, 3 en 4	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden
Het creëren van interne bewustwording op gebied van circulair aanbesteden bij opdrachtgevers.	Eerste stap hierbij is dat de LSDC projectgroep is opgezet en gestart. De eerste gesprekken met budgethouders op gebied van vastgoedontwikkelingen zijn ook al gevoerd.	Circulariteit komt terug in steeds meer interne opdrachten (programma's van eisen). We streven ernaar in eerste instantie in alle interne opdrachten circulariteit mee te nemen. Uiteindelijk moeten we er naartoe dat bij 100 % van alle inkoop- en aanbestedingstrajecten circulariteit als één van de criteria meegenomen in verstrekte opdrachten.	Continue proces. Wat uiteindelijk moet zorgen voor 100 % duurzame inkoop en aanbesteding.	Gedeelde verantwoordelijkheid van relevante budgethouders en tenderboard LSDC.	1, 2, 3 en 4	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden
Verkennen of we een innovatieve inkoopmethodiek kunnen toepassen.	n.v.t.	Het opleveren van verkenning van verschillende methodes, die er aan moeten bijdragen dat we inschrijvende bedrijven stimuleren om innovatief met duurzaamheid aan de slag te gaan.	2022	Inkoop & Projectgroep LSDC (Tenderboard)	4	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden

(vervolg tabel op volgende pagina)

Circulair inkopen algemeen						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd Resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Circulaire en LSDC inkoop en aanbestedingen meetbaar maken en monitoren.	Er worden op dit moment al eerste analyses uitgevoerd. Dit pakken we ook regionaal op, door deel te nemen in de werkgroep monitoring van het uitvoeringsprogramma Duurzaam GWW van de groene metropoolregio.	Per inkoopcategorie definiëren we circulariteitscriteria. We moeten dus voorbij het benoemen van pilotprojecten, richting harde percentages voor alle aanbestedingen.	2022 eerste resultaten en criteria. Vervolgens is het een continue verbeteringsproces	Inkoop	4	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden
Het uitvoeren van projecten in circulaire inkoop en aanbestedingen, bijvoorbeeld op gebied van openbare ruimte, gemeentelijk vastgoed, de uitgifte van (woning)bouwgrond, en bedrijfsvoering.	Er zijn al een aantal projecten op circulaire wijze aanbesteed in het vastgoed en openbare ruimte.	We voeren nog minimaal 4 projecten uit als circulaire pilot. 1 op gebied van de uitgifte van woningbouwgrond, 1 op gebied van bedrijfsvoering, 1 op gebied van openbare ruimte en 1 op gebied van vastgoed. Met de opgedane ervaringen kunnen we ons beleid en circulariteitscriteria opstellen of verbeteren.	2023	Gedeelde verantwoordelijkheid van relevante budgethouders en projectmanagers, in samenwerking met tenderboard LSDC.	1, 2, 3 en 4	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden
Het opstellen van richtlijnen duurzaam bouwen, slopen en onderhouden van vastgoed.	Zoals in de voorgaande actie vermeld is hebben we al verscheidene projecten circulair uitgevoerd en zijn er nog nieuwe pilots geselecteerd. Deze ervaringen kunnen we gebruiken.	Een richtlijn voor duurzame sloop, bouw en onderhoud, waarmee onze eigen projectmanagers, vastgoedmedewerkers en uitvoeringsorganisaties (zoals het Sportbedrijf of de scholenkoepels) mee aan de slag kunnen.	2022	Cluster Gebiedsrealisatie en Vastgoed en Programma Vitale Economie	4	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden
Het onderzoeken van overige randvoorwaarden voor circulaire inkoop en aanbesteding (zoals materiaaldepots voor de bouw of materiaal/grondstoffenonderzoeken).	Er is nog geen breed onderzoek naar randvoorwaarden gedaan. Dit staat nu wel op de agenda van de Groene Metropoolregio.	Een lijst met randvoorwaarden die we nodig hebben om de circulaire inkoop op te kunnen schalen.	2022	Programma Vitale Economie.	1, 2, 3 en 4	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden

Hoewel bovenstaande acties ook gelden voor de openbare ruimte, zijn er ook nog een aantal specifieke acties geformuleerd voor de openbare ruimte die niet van toepassing zijn op de andere inkoop categorieën. Deze zijn te vinden op de volgende pagina.

§ 2.3. Circulair inkopen en aanbesteden						
Circulair inkopen - aanvullende acties Openbare Ruimte						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Openbare Ruimte: actief lidmaatschap Beton- en Asfaltketen.	We zijn lid geworden van de beton- en asfaltketen.	Een hoger percentage hergebruikt en gerecycled beton en asfalt. Het achterliggende doel is 49 % minder CO2 uitstoot van asfalt en beton in 2030 t.o.v. 1990.	Continue proces. Doelstelling behaald in 2030.	Cluster Openbare Ruimte.	1, 2 en 4	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden + § 6.3. circulariteit in de openbare ruimte
Openbare Ruimte: Het meenemen van milieu-impact materiaalstromen bij projecten in de openbare ruimte.	Datasheet impact materiaalstromen is ontwikkeld.	Het verder in gebruik nemen en verfijnen datasheet impact materiaalstromen bij OR-projecten. Hierbij streven naar lagere milieu-impact van materialen.	2022.	Cluster Openbare Ruimte.	1, 2 en 4	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden + § 6.3. circulariteit in de openbare ruimte
Openbare Ruimte: Het meenemen van milieu-impact en circulariteit in ruimtelijke beheerplannen.	N.v.t.	Beheerplannen waarin duurzaamheidsambities en doelstellingen geborgd zijn.	Continue proces.	Cluster Openbare Ruimte.	1, 2 en 4	§ 6.3. circulariteit in de openbare ruimte

2.4. Circulaire stadsontwikkeling (circulaire bouw en gebiedsontwikkeling)

Het onderdeel circulaire stadsontwikkeling gaat over de fysieke ontwikkelingen in de stad, die de gemeente zelf niet direct uitvoert, maar waar we wel invloed op hebben. Denk bijvoorbeeld aan de woningbouw. Aangezien we de komende jaren een stevige woningbouwopgave hebben en in dit kader de woondeal hebben afgesproken, ligt de nadruk bij deze acties vooral op de woningbouw. De woondeal regio Arnhem Nijmegen sluit aan bij het NOVI⁶-profiel en is ondertekend in maart 2020.

In de woondeal is voor Arnhem het volgende opgenomen over circulair bouwen:

1. Voor de bestaande plannen gaan we bij de locaties die binnen de woondeal vallen in gesprek met de ontwikkelaars over het verhogen van gebruik van circulaire bouwmaterialen naar *minimaal 10%*.
2. In de nieuwe woningbouwplannen spannen we ons in om minimaal 25% circulair te laten ontwikkelen de komende periode.
3. Vanaf 2030 willen we minimaal 50% circulair bouwen om uiteindelijk in 2050 te komen tot een 100% circulaire leefomgeving.

Om deze doelen te halen, hebben we een aantal acties geformuleerd. Voor de volledigheid is de woondeal ook als aparte actie opgenomen in de tabel:

§ 2.4. Circulaire stadsontwikkeling						
Woondeal						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Circulariteit aanjagen in de woningbouw in lijn met de woondeal: door concrete afspraken te maken met corporaties en private ontwikkelaars.	De regionale woondeal is gesloten waarbij er ambitieuze doelen voor circulaire woningbouw zijn afgesproken.	25 % circulaire bouw 50 % circulaire bouw 100 % circulaire bouw	2021 2030 2050	Programma ruimte voor ontwikkeling, ondersteund door programma vitale economie.	1, 2 en 3	De Regio (Woondeal)

(vervolg tabel op volgende pagina)

⁶ Nationale Omgevingsvisie

Inbedding acties woondeal						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
<u>Publiekrechtelijk:</u> Circulariteit opnemen in ontwerp-omgevingsvisie en MER (milieu-effect rapportage), dat de basis is voor het omgevingsbeleid voor de komende jaren.	Circulariteit is opgenomen in de concept omgevingsvisie.	Een omgevingsvisie en MER waarin circulariteit als één van de speerpunten wordt gepositioneerd. Op basis hiervan kan er verder worden verkend hoe dit verwerkt kan worden in bestemmingsplannen.	Omgevingsvisie en MER worden begin 2022 in de raad besluitvormend behandeld.	Programma ruimte voor ontwikkeling, in samenwerking met programma vitale economie.	2	§ 6.4. Circulaire verstedelijking en bouwen (punten publiekrecht)
<u>Publiekrechtelijk:</u> Verkennen hoe we circulariteit kunnen opnemen in bestemmingsplannen en omgevingsplannen	Er is al een puntensysteem voor biodiversiteit opgenomen in bestemmingsplannen. Dit kan als inspiratie dienen.	Het onderzoeken van de wenselijkheid en mogelijkheden om ook circulariteit op te nemen in omgevingsplannen als voorwaarde voor ontwikkelingen.	Verkenning hiervan begint 2022.	Programma ruimte voor ontwikkeling, in samenwerking met programma vitale economie	1, 2 en 3	§ 6.4. Circulaire verstedelijking en bouwen (punten publiekrecht)
Het ontwikkelen van de circulaire impactladder. Dit is een meetinstrument om circulariteit en duurzaamheid in de bouw te meten en hierop te sturen.	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen heeft een consortium van C2C ExpoLAB, Volantis en Madaster de opdracht gegeven om de impactladder te realiseren. De ontwikkelingen zijn eind 2021 gestart.	Het opleveren en in gebruik nemen van een circulaire impactladder.	De impactladder is naar verwachting in het eerste kwartaal 2022 gereed. In de loop van 2022 zullen we hem in gebruik gaan nemen.	Programma ruimte voor ontwikkeling, in samenwerking met programma vitale economie.	1, 2 en 3	§ 6.4. Ambities en kaders ten aanzien van circulair bouwen verankeren +De Regio Woondeal.
<u>Privaatrechtelijk:</u> we gaan in gesprek met ontwikkelende partijen in de stad, zoals private ontwikkelaars, bouwers en woningcorporaties over hoe we circulariteit in de woningbouwopgave kunnen toepassen en aanzwengelen.	N.v.t.	Het opleveren van een aanpak voor het beter sturen van circulariteit in woningbouwprojecten op eigen grond en op grond van derden, vanaf de initiatieffase tot aan een uiteindelijke aanbesteding of koopovereenkomst (voor eigen grond) of een anterieure overeenkomst (voor grond van derden).	We gaan in 2022 in gesprek. Hieruit volgt een concrete aanpak voor 2023 en verder.	Programma ruimte voor ontwikkeling, in samenwerking met programma vitale economie.	1, 2 en 3	§ 6.4. Circulaire verstedelijking en bouwen (punten privaatrecht)
Circulaire pilotprojecten en testcases in de woningbouw om ervaring op te doen.	N.v.t.	Het toepassen van circulaire principes in 2 concrete woningbouwprojecten. 1 hiervan is al geselecteerd, namelijk veld 26 en 27 in de wijk Schuytgraaf.	2022/2023	Programma ruimte voor ontwikkeling, in samenwerking met programma vitale economie.	1, 2 en 3	§ 6.2. experimenteer ruimte omgevingsvisie + § 6.4. Circulaire verstedelijking en bouwen

(vervolg tabel op volgende pagina)

Inbedding acties woondeal						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Onderzoeken overige randvoorwaarden circulaire bouw en stadsontwikkeling (zoals aanvullende kennis, infrastructuur of materiaaldepots)	Amhem heeft al een cirkelstad consortium en er zijn ideeën voor het creëren van een circulair ambachtcentrum/campus (zie paragraaf 2.1. stimuleren en faciliteren).	We hebben in kaart wat er nodig is om de circulaire stadsontwikkeling echt te versnellen.	In 2022 brengen we de randvoorwaarden in kaart. In 2023 beginnen we met de uitrol van deze ideeën.	Programma vitale economie en werkgroepen groene metropoolregio	1, 2 en 3	§ 6.4. circulaire verstedelijking en bouwen
Onderzoeken mogelijkheden voor duurzaam en circulair materiaalgebruik in de renovatie-opgave: verkennen link met activiteiten van Teams Leefomgeving (TLO) en Amhem Aan.	Amhem Aan en Teams Leefomgeving zijn al actief bezig met het helpen van inwoners met het energievraagstuk (o.a. het tegengaan van energiearmoede).	We hebben besloten of circulariteit ook meegenomen kan worden in de adviezen en activiteiten van Amhem Aan en TLO. Zo ja, ontwikkelen we er een aanpak voor.	Eerste helft van 2022 gaan we in gesprek. Uitrollen eventuele aanpak volgt in 2023.	Programma Energie en Klimaat, Vitale Economie en Teams LeefOmgeving (TLO).	2	§ 6.1. bewustwording en gedrag. Amhemse Aanpak + § 6.4. circulaire verstedelijking en bouwen.

3. Randvoorwaarden: monitoren, kennis delen en bewustwording

De afgelopen jaren zijn er internationaal, nationaal en regionaal ambitieuze doelstellingen vastgesteld voor circulaire economie. Echter is er nog (te) weinig inzicht in wat circulariteit nu precies betekent in de praktijk. Wat zien we eigenlijk als een 100% circulaire stad? Om te weten waar we momenteel staan en wat de progressie is, moeten we ook weten waar we uiteindelijk naartoe gaan. Daarnaast is het van groot belang om samen met partners binnen en buiten de gemeente kennis te gaan delen. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we dit willen doen.

3.1. Nulmeting en monitoringsmethode

Om goed beleid te kunnen voeren is het van belang dat we onze progressie op regelmatige basis gaan bijhouden, dat we weten waar we momenteel staan en waar de grootste kansen liggen. Er is echter nog geen breed grondstoffenonderzoek gedaan binnen de gemeente Arnhem. Ook is er geen algemeen geaccepteerde monitoringsmethode voor circulaire economie. We zijn dus nog aan het pionieren.

Tijdens de politieke avond van woensdag 19 mei 2021 werd door de raad om meer inzicht gevraagd in de Arnhemse stromen (motie 21m64). Wethouder Jan van Dellen heeft toen toegezegd te gaan kijken in hoeverre we met huidige middelen toch meer inzicht kunnen krijgen in onze gemeentelijke grondstofstromen (toezegging 905). Op dit moment zijn we met onderstaande acties bezig om dit te doen. Het uiteindelijke doel hierbij is dat we komen tot een circulair dashboard, waarop we kunnen zien hoe we er voorstaan op gebied van circulariteit. Het is goed mogelijk dat we in de loop van 2022 ontdekken dat de huidige pogingen onvoldoende zijn om een helder beeld te krijgen van onze grondstofstromen en dat er aanvullend onderzoek nodig is. Mocht dit aan de orde zijn en financiële consequenties hebben wordt dit teruggelegd aan de raad, zoals is toegezegd.

Randvoorwaarden: monitoren, kennis delen en bewustwording						
§ 3.1. Nulmeting en monitoringsmethode						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Het beter meten en monitoren van circulariteit en materiaalgebruik van onze eigen organisatie - verbinden van gegevens die we al hebben en het naar boven krijgen van nieuwe gegevens.	We worden eind 2021 gecertificeerd op niveau 4 van de CO2 prestatieladder. Dit betekent dat materiaalgebruik en ketens ook onderdeel zijn geworden van ons CO2 management systeem.	Het behalen van niveau 5 op de CO2 prestatieladder is een belangrijke volgende stap om nog meer materiaalstromen in kaart te brengen. Deze analyses, in combinatie met een jaarlijks terugkerende evaluatie in het uitvoeringsprogramma circulaire economie en bestaande cijfers op gebied van recycling van afvalstromen, zullen leiden tot een dashboard voor circulaire economie. Hierop kunnen we bijhouden waar we staan in de circulaire transitie met betrekking tot onze eigen activiteiten. Veel van de beoogde resultaten (KPI's) in dit uitvoeringsprogramma zijn nu nog vrij algemeen geformuleerd, maar zullen de komende jaren specifiekere worden en meer richten op kwantitatieve doelen.	Certificering op niveau 5 van de CO2 prestatieladder gebeurt in 2023. Een nieuw uitvoeringsprogramma, inclusief rapportage van de voortgang, wordt in 2023 gecommuniceerd. Een dashboard wordt ontwikkeld in 2022 en 2023 en is gereed in 2023.	Bedrijfsvoering (voor het stuk CO2 prestatieladder) en programma Vitale Economie (voor de bredere monitoring in het kader van dit uitvoeringsprogramma). Ondersteuning door onderzoek en statistiek.	2	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden (verkennen monitoringsmethode voor circulaire economie).
Metten en monitoren circulariteit buiten de eigen organisatie - creëren circulair dashboard: het beter in kaart brengen van grondstofstromen en circulaire kansen.	Er is al een onderzoek gedaan naar grondstofstromen op 3 bedrijventerreinen in de regio, waaronder het Broek in Arnhem. Hier zijn lessen uit geleerd en is er een pilot gescheiden PMD inzameling op het broek uit voortgekomen (gesponsord door Stichting Arnhemse Bedrijven).	Een verkenning welke informatie er beschikbaar is en welke we nog nodig hebben. We beslissen of we een aanvullend grondstoffenonderzoek kunnen doen (of laten doen) op gebied van de (woning)bouw- en renovatie, evenals industriële activiteiten op bedrijventerreinen. We pakken dit samen op met de groene metropoolregio.	In de eerste helft van 2022 doen we de verkenning. De tweede helft van 2022 en 2023 gaan we bezig met de uitvoer.	Programma vitale economie	2	§ 5.3. Inkoop en aanbesteden (verkennen monitoringsmethode voor circulaire economie).

3.2. Interne kennisdeling en bewustwording

De transitie naar een circulaire economie is een veelomvattende transitie. Binnen de gemeentelijke organisatie zijn er veel programma's en clusters die er direct of zijdelings mee bezig zijn, of de komende tijd mee bezig zullen gaan. Sommige mensen zijn intrinsiek gemotiveerd om met circulariteit aan de slag te gaan, terwijl andere ambtenaren er nog niet veel mee doen of niet weten waar ze moeten beginnen. Er gebeuren binnen de gemeente al veel mooie dingen. Het probleem is echter dat we dit vaak niet van elkaar weten, terwijl we toch veel van elkaar kunnen leren. Om deze interne leerprocessen te bevorderen gaan we aan de slag met de volgende acties:

§ 3.2. Interne kennisdeling en bewustwording						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Het opzetten van een gemeentelijke kerngroep (of kerngroepen) op gebied van circulaire economie.	Met de komst van de adviseur circulaire economie in 2021 is er een centraal aanspreekpunt op circulariteit gekomen.	Een kerngroep circulariteit, bestaande uit ambtenaren van verschillende programma's en clusters die met circulariteitsopgaven bezig zijn. De groep komt minimaal 4 keer per jaar bij elkaar om kruisbestuiving en kennisuitwisseling te laten plaatsvinden.	Continue process. Opzetten kerngroep(en) in 2022, verder bestendigen en uitbouwen in 2023.	Programma vitale economie.	2	§6.1. Bewustwording en gedrag
Het werken aan meer bewustwording en inspiratie door het onder de aandacht brengen van goede voorbeelden binnen en buiten de organisatie.	Door middel van een nieuw intranet met interactieve opties is het makkelijker geworden om stukken te delen en online het gesprek te voeren. In het kader van de duurzame inkoop wordt hier al volop gebruik van gemaakt.	Het organiseren van minimaal 2 interne sessies/evenementen op gebied van circulaire economie (voor iedereen toegankelijk) waarbij mooie circulaire projecten in de spotlights worden gezet. Hierdoor vergroten we de kennis en creëren we inspiratie bij onze collega's die nog minder met circulariteit bezig zijn.	2022 en 2023.	Programma vitale economie.	2	§6.1. Bewustwording en gedrag

3.3. Externe kennisdeling en bewustwording

Ook richting de stad en haar ondernemers en inwoners wil de gemeente graag bijdragen aan verbinding en bewustwording op het thema circulariteit. Om hiermee aan de slag te gaan, willen we de volgende activiteiten ondernemen:

§ 3.3. Externe kennisdeling en bewustwording						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Plastic afval challenge.	N.v.t.	Het betrekken van minstens 10 scholen in de plastic afvalchallenge in relatie tot verpakkingen in supermarkten.	Uitrol in de eerste helft van 2022, afhankelijk van de coronasituatie.	Programma vitale economie	2	§6.1 Bewustwording en gedrag + 6.5 De afvalloze gemeente
Ondersteunen van project/module circulair ondernemen Maarten van Rossum VMBO. De uitvoering is in handen van het Maarten van Rossem VMBO, de Rotary Arnhem en Natuurcentrum Arnhem.	In 2020 hebben we financiële ondersteuning gegeven aan de eerste succesvolle editie van de module.	We bieden financiële ondersteuning aan voortzetting van het project circulair ondernemen.	2022	Programma vitale economie	2	§6.1 Bewustwording en gedrag
Week van de Circulaire Economie (7 t/m 12 feb).	Inventarisatie in gang. Wordt toegewerkt naar een voorstel.	Kennisdeling over circulair ondernemen tussen ondernemers, burgers en onderwijs. Zij weten hierdoor beter wat circulariteit is, wat het kan opleveren en eerste stappen om te beginnen. Hiermee vergroten we draagvlak en bewustwording.	7 t/m 12 februari 2022	Programma vitale economie	1 en 2	§6.1 Bewustwording en gedrag
Organiseren Energy café's met als 1 van de thema's circulaire economie,	De Energy cafés hebben een tijd stilgelegen vanwege corona, we verwachten in 2022 weer van start te gaan.	Het organiseren van de eerste energy cafés. De inzet is 4 edities, maar dit is afhankelijk van de vraag vanuit ondernemers.	2022	Programma Energie en Klimaat (New Energy Made in Arnhem).	2	§6.1 Bewustwording en gedrag
Versterken samenwerking met de HAN - minor en master Circulaire economie.	Eerste student is momenteel aan de slag met een onderzoeksvraag op gebied van de circulaire bouw.	Het bieden van een mogelijkheid voor meer studenten om stage te lopen of opdrachten te doen voor de gemeente Arnhem op het gebied van duurzaamheid en circulaire economie, bijvoorbeeld op gebied van circulaire bedrijventerreinen en duurzaam materiaalgebruik in de bouw en renovatie.	2022 en 2023	Programma vitale economie.	1 en 2	Nog niet genoemd in PvA
Het steunen van evenementen op het gebied van circulariteit.	We steunen the Future of Us en Innovate al een aantal jaar.	Ook in 2022 zullen we de genoemde evenementen steunen.	2022	Programma vitale economie.	1 en 2	§6.1 Bewustwording en gedrag

3.4. Regionale samenwerking

Ook in regionaal opzicht is de gemeente Arnhem betrokken bij de circulaire transitie. De nieuwe 'Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen' gaat in 2022 officieel van start met 5 hoofdthema's:

- De verbonden regio
- De productieve regio
- De ontspannen regio
- De groene groeiregio
- De circulaire regio

Vanzelfsprekend heeft vooral de laatstgenoemde opgave veel raakvlakken met dit uitvoeringsprogramma, al is er ook overlap met andere opgaves. Binnen de circulaire regio zijn er 4 speerpunten:

Speerpunt 1: Circulaire bouw en infrastructuur (inclusief duurzame (woning)bouw en uitvoeringsprogramma duurzaam GWW)

Speerpunt 2: Circulaire economie: grondstoffen en ketens

Speerpunt 3: Water en klimaatadaptatie

Speerpunt 4: Transitie naar duurzame energie

De definitie van de circulariteit van de regio is dus iets breder dan in dit uitvoeringsprogramma, aangezien ook klimaatadaptatie en energie er onder wordt geschaard. De eerste twee speerpunten zijn vooral relevant voor het Arnhemse circulariteitsprogramma en hier dragen wij dan ook actief aan bij. Dit doen we door de onderstaande activiteiten:

§ 3.4. Regionale samenwerking						
Actiepunt	Stand van zaken	Beoogd resultaat (KPI)	Gereed	Interne Borging	Bijdrage aan Ambitie	Relatie Plan van Aanpak
Actief bijdragen aan uitvoeren regionale opgave 'circulaire regio'	Arnhem is al breed vertegenwoordigd in werkgroepen van de groene metropoolregio op gebied van grondstoffen & ketens, circulaire (woning)bouw en het uitvoeringsprogramma duurzaam GWW (grondweg en waterbouw/openbare ruimte).	Vertegenwoordiging in alle circulaire speerpuntgroepen en een actieve participatie in projecten die in lijn zijn met Arnhemse circulaire ambities (zoals het uitvoeringsprogramma duurzaam GWW). Dit kan ons helpen met het beantwoorden van onderzoeksvragen die er liggen.	De agenda van de groene metropoolregio gaat officieel van start in 2022. Gedurende dit jaar zullen hieruit concrete projecten moeten voortkomen.	Programma vitale economie voor de werkgroepen grondstoffen en ketens en duurzame bouw, en cluster openbare ruimte en inkoop voor de werkgroep en uitvoeringsprogramma Duurzaam GWW.	2	Actiepunten 'de regio'
Deelname gemeentelijk kennisnetwerk voedselverspilling vanuit de NRVD.	Netwerk is opgezet en Arnhem is aangehaakt.	Actieve bijdrage aan kennisdeling tussen gemeenten door deelname aan evenementen.	2022	Programma vitale economie en programma energie en klimaat.	2	Actiepunten 'de regio' + § 6.5. De afvalloze gemeente
Lobbyrol effectiever organiseren in het regionale netwerk, naar de Europese Unie, rijksoverheid en provincie.	De groene metropoolregio heeft 3 mensen in dienst op gebied van public affairs. Projecten op gebied van circulaire economie valt binnen hun takenpakket.	In samenwerking met de groene metropoolregio, the Economic Board en de provincie, profileren we ons sterker op het gebied van circulaire economie. Hiermee dragen we bij aan het verbeteren van wet- en regelgeving en kunnen we mogelijkheden in kaart brengen op gebied van het deelnemen aan (inter)nationale subsidietrajecten voor (onderzoeks)projecten.	2023	Programma vitale economie. In samenwerking met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen - circulaire regio + afdeling public affairs.	1, 2 en 3	Actiepunten 'de regio'
Werken aan regionale samenwerking op gebied van het opzetten van innovatieprogramma's voor circulariteit.	N.v.t.	Het opleveren van een verkenning en - op basis hiervan - het vormgeven van een circulaire innovatieprogramma's oor Arnhem en omgeving.	begin 2-22 is de verkenning gereed. Mogelijk verdere uitrol in de loop van 2022.	Programma vitale economie. In samenwerking met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen - circulaire regio en andere partners uit de regio (zoals VNO-NCW)	1, 2 en 3	Actiepunten 'de regio'

4. Financiële verantwoording

In dit hoofdstuk lichten we toe op welke wijze het budget circulaire economie besteed zal worden en wordt besproken in hoeverre deze middelen aansluiten op de huidige ambities.

Bij de budgetverantwoording in paragraaf 4.1 wordt alleen ingegaan op de € 100.000,- die uit het klimaatfonds beschikbaar is gesteld voor circulaire economie en de al gereserveerde budgetten vanuit het programma vitale economie, waar de coördinatie van het circulaire economiebeleid geborgd is. Sommige andere acties (bijvoorbeeld voor openbare ruimte) hebben ook financiële consequenties maar deze zijn in andere programma- en clusterbudgetten opgenomen. Om deze reden zijn ze niet genoemd in deze financiële paragraaf.

4.1. Verantwoording huidig budget

Actiepunt	Bedrag	Bron	Periode
2.1. Het creëren van een regeling: financieel stimuleren initiatieven van ondernemers, organisaties en burgers die de circulaire economie aanjagen en hiermee concrete klimaatwinst opleveren.	€ 100.000,-	Klimaatfonds	2022 -2023
2.1. Prijsvraag duurzame evenementen.	€ 5.000,-	Gereserveerd budget Vitale Economie en programma Energie en Klimaat (gelijke bijdrage)	2022
2.2. Organiseren plastic afval challenge supermarkten.	€ 10.000,-	Gereserveerd budget Vitale Economie	2022
4.3. Het steunen van evenementen op het gebied van circulaire economie: the future of us en Innovate.	€ 75.000,-	Gereserveerd budget Vitale Economie	2022

4.2. Beperkingen financiering klimaatfonds en risico's

Met betrekking tot de financiën is er bewust voor gekozen om het geld uit het klimaatfonds te reserveren voor het steunen van projecten uit de stad. Naast dat we ervan overtuigd zijn dat het belangrijk is om een aantal mooie projecten te financieren, zijn er nog twee andere redenen.

In de eerste plaats heeft het klimaatfonds een aantal beperkende voorwaarden. Er moet bijvoorbeeld sprake zijn van directe effecten op gebied van klimaatadaptatie (maatregelen die ons weerbaarder maken tegen klimaatverandering) of klimaatmitigatie (maatregelen die zorgen voor minder broeikasgasuitstoot, zoals CO₂). Dit betekent dat het laten doen van onderzoek naar grondstofstromen of het inschakelen van extra denk- en menskracht niet gefinancierd kan worden uit het klimaatfonds.

Een tweede reden is dat extra kosten die nodig zijn voor het aanjagen van circulaire innovaties in inkoop en aanbestedingstrajecten in bijvoorbeeld de openbare ruimte en het vastgoed vaak aanzienlijk hoger zijn dan dat de 100.000 euro uit het klimaatfonds kan bieden, zeker gezien het feit dat we ook nog wat over willen houden voor initiatieven uit de stad. Een risico voor het bereiken van goede resultaten op gebied van circulariteit is dat in de huidige programmabudgetten waaruit bijvoorbeeld vastgoedontwikkelingen worden gefinancierd op dit moment niet of nauwelijks ruimte is voor duurzaamheid en circulariteit in materiaalgebruik. Ook de ontwikkelingen in het cluster openbare ruimte moeten vooralsnog uit eigen middelen worden bekostigd. Circulair bouwen is een nieuwe manier van werken, die vaak in de uitvoeringsfase van projecten extra kosten met zich meebrengt. Een afwezigheid van voldoende financiële middelen hiervoor kan vertragend werken op onze ambities.

5. Samenwerking met partners

Voor de totstandkoming van dit uitvoeringsprogramma is overleg geweest met verschillende partijen in de stad en de regio. Aangezien brede input van partijen in de stad al verzameld is tijdens de totstandkoming van de visie 'Circulaire Economie Arnhem' zijn deze gesprekken beperkt gehouden tot de partners die directe betrokkenheid hebben bij één of meerdere acties uit het uitvoeringsprogramma. Dit zijn in dit geval de volgende partijen:

- De Provincie Gelderland
- De Groene Metropoolregio
- The Economic Board
- Stichting Kiemt
- Platform Binnenstad Arnhem (PBA)
- Stichting de Groene Vos
- Koninklijke Horeca Nederland (KNH) Arnhem
- Industriepark Kleefse Waard (IPKW)
- VNO-NCW Midden-Nederland

Natuurlijk hebben we als gemeente contact met veel meer partijen in onze stad, bijvoorbeeld in het kader van onze economische agenda. De inzichten die we uit sessies en gesprekken halen vinden op deze manier ook hun weg naar het programma circulaire economie. De komende jaren zal in de implementatie van dit uitvoeringsprogramma ook actief de samenwerking worden gezocht met deze partners.